

LAPINLAHDEN KUNTA**LIITE**

Paldanius Kaisa, kunnanhallituksen jäsen
 Ruotsalainen Terttu, kunnanhallituksen jäsen
 Rannio Jorma, kunnanhallituksen jäsen
 Ollikainen Risto, kunnanhallituksen varajäsen
 Hirvonen Pave, kunnanhallituksen varajäsen

11.8.2025

ITÄ-SUOMEN HALLINTO-OIKEUS

Viite: Lapinlahden kunnanhallitus 11.8.2025

PÄÄTÖSESITYS

Kunnanhallitus ei hyväksy kunnanjohtajan tekemää esitystä, eikä laadittua lausuntoluonnosta annettavaksi Itä-Suomen hallinto-oikeudelle. Sen sijaan kunnanhallituksen tulee hyväksyä tässä muutosesityksessä annettu lausunto.

Hallinto-oikeuden tulisi hyväksyä Savolan tuulivoimaosayleiskaavasta tehty valitus, koska valtuuston 28.4.2025 §:ssä 18 tehty päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja päätös on muutoin lainvastainen useiden eri näkökohtien perusteella kuten valituksessa todetaan. Päätöksen täytäntöönpano tulee kieltää valitusasian käsittelyn ajaksi, kunnes hallinto-oikeus on ratkaissut valituksen.

ESITÄMME, ETTÄ KUNTA ANTAA ITÄ-SUOMEN HALLINTO-OIKEUDELLE SEURAAVAN SISÄLTÖISEN LAUSUNNON KUNNALLISVALITUKSESTA, JOKA KOSKEE SAVOLAN TUULIVOIMAHANKKEEN OSAYLEISKAAVAN HYVÄKSYMISPÄÄTÖSTÄ (Diaarinumero 1326/03.04.04.16/2025)

LAUSUNTO**1. Natura-vaikutusten arvioinnin puutteellisuus**

Kunnanjohtajan lausumassa vastineessa todetaan, että *”Natura-arvioinnin tarveselvitys on toteutettu kaava-alueelle suunnitellun hanketoiminnan luonteen ja laajuuden sekä suojelualueen sijainnin huomioon ottaen riittäväksi arvioidulla tavalla ja tarkkuudella.”* Todellisuudessa Savolan tuulivoimaosayleiskaavan osalta kaavaehdotuksen Natura-arvioinnin tarpeenselvitys ei täytä luonnonsuojelulain (35 §), EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY, artikla 6.3) eikä oikeuskäytännön vaatimuksia. Arviointi olisi ollut lain mukaan pakollinen. Todellisuudessa ei ole tehty asianmukaista Natura-arviointia, sillä maastotutkimukset, hydrologinen mallinnos ja vaikutusarvio herkkiin luontotyyppeihin puuttuu kokonaan.

Luonnonsuojelulain 35 §:n mukaan Natura-arviointi on tehtävä, mikäli merkittäviä vaikutuksia ei voida tieteellisesti poissulkea. Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisun (C-127/02, Waddenzee) sekä korkeimman hallinto-oikeuden päätösten (KHO:2021:60, KHO:2023:70) mukaan pelkkä oletuksiin perustuva arviointi ei riitä. Arvioinnin laiminlyönti rikkoo sekä kansallista että EU-lainsäädäntöä.

Kaavaselostuksessa esitetty väite siitä, ettei Kuikkasuo ole merkittävä lintujen suojelualue, koska se ei kuulu FINIBA-luokitukseen, on virheellinen. Natura 2000 -alueiden suojeluperusteet perustuvat luontodirektiivin ja luonnonsuojelulain 64–66 §:n mukaisiin arvoihin, ei FINIBA-luokitukseen.

Erityisen huolestuttavaa on, että suojeluperusteena oleva lähdeluontotyyppi (7160 fennoskandian lähteet ja lähdesuot) on pinta-alaltaan vain 0,01 ha, mikä tekee siitä erittäin herkän. Pienikin muutos voi vaikuttaa merkittävästi suojeluarvoihin. Arviointivelvoitetta ei poissulje suojelukohteen pieniala.

Alueidenkäyttölain 39 § ja luonnonsuojelulain 49 § velvoittavat selvittämään, aiheutuuko kaavasta merkittäviä haittoja suojeluarvoille. Suomen ympäristökeskuksen raportin (SYKE 47/2023) mukaan varovaisuusperiaate on keskeinen arvioinnissa, ja Natura-alueen ulkopuolinen toiminta voi vaikuttaa suoraan tai välillisesti alueen suojeluperusteisiin.

Savolan tuulivoimaosayleiskaavan osalta on otettava huomioon varovaisuusperiaate ja oikeuskäytännön linjaukset. Kaavan vaikutukset Natura-alueen suojeluperusteisiin on arvioitava kokonaisvaltaisesti.

2. Riittämättömät luonto- ja ympäristöselvitykset

Savolan hankealueen kaavaehdotuksessa esitetyt luonto- ja ympäristöselvitykset ovat **puutteellisia ja osin lainvastaisia**. Erityisesti seuraavat puutteet ovat kriittisiä:

- EU:n luonto- ja lintudirektiivien liitteen I ja IV (a) lajien esiintymistä ei ole selvitetty asianmukaisesti.
- Luonnonsuojelulain 64 §, 69 § ja 78 § velvoitteita ei ole noudatettu.
- Suomen Riistakeskuksen asiantuntijalausuntoja ei ole hyödynnetty valmistelussa.

Viittaamme Savolan hankealueen kaavaehdotukseen ja tuomme esiin vakavat puutteet luonto- ja ympäristöselvityksissä, erityisesti EU:n luonto- ja lintudirektiivien sekä luonnonsuojelulain näkökulmasta.

2.1 Kaakkurin (*Gavia stellata*) esiintymisen selvittämättä jättäminen

Savolan hankealueella sijaitsee useita lampia, jotka maastokartan ja ilmakuva-analyysin perusteella täyttävät kaakkurin tyypillisen pesimäympäristön piirteet. Kaakkuri on **EU:n lintudirektiivin (2009/147/EY) liitteen I laji**, ja sillä on **erityinen suojelustatus Suomessa**. Tästä huolimatta kaavaselostuksessa tai Natura-arvioinnin tarpeenselvityksessä ei ole tehty lainkaan selvitystä kaakkurin esiintymisestä tai pesinnästä.

Tämä on **selkeä ristiriita luonnonsuojelulain 64 §:n ja lintudirektiivin 4 artiklan** kanssa, jotka edellyttävät erityistoimenpiteitä lajien elinympäristöjen suojelemiseksi erityisesti pesimäaikana. Selvityksen puuttuminen heikentää myös valtuuston päätöksenteon laillisuutta.

2.2 Sudenkorentojen ja kirjoverkkoperhosen selvittämättä jättäminen

Savolan hankealueella esiintyy sudenkorennoille ja kirjoverkkoperhoselle (*Euphydryas maturna*) tyypillisiä elinympäristöjä, kuten ojitettuja soita, metsänreunoja ja sähkölinjojen alustoja. **Sudenkorennot**, kuten viherukonkorento ja täplälampikorento, kuuluvat **EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a)** lajeihin ja ovat **tiukasti suojeltuja**. Kirjoverkkoperhonen on lisäksi **erityisesti suojeltava laji Suomessa** (Valtioneuvoston asetus 1066/2023).

Luonnonsuojelulain 64 § ja 69 § sekä luontodirektiivin 12 artikla edellyttävät, että näiden lajien **esiintyminen ja lisääntymis- ja levähdyspaikat selvitetään ennen hankkeen toteuttamista**. Selvitysten puuttuminen rikkoo näitä velvoitteita.

2.3 Suurpetojen ja saukon puutteelliset selvitykset

Savolan hankealueella esiintyvät **luontodirektiivin liitteen IV (a)** lajit: **susi, karhu, ilves, ahma ja saukko** (joka kuuluu myös liitteeseen II). Selvitykset näiden lajien osalta ovat olleet hajanaisia ja perustuneet pääosin Luonnonvarakeskuksen aineistoon ilman maastokäyntejä. **Suomen Riistakeskuksen lausunnossa (25.4.2025)** todetaan, että alueella esiintyy kaikkia edellä mainittuja lajeja, mukaan lukien **saukko**, josta on tehty viimeisin havainto keväällä 2025.

Luonnonsuojelulain 69 § ja luontodirektiivin 12 artikla velvoittavat selvittämään **erityisesti suojeltavien eläinlajien esiintymisen ja elinympäristöt** ennen hankkeen hyväksymistä. Selvitysten puutteellisuus rikkoo näitä säädöksiä ja vaarantaa suojeluarvot.

3. Lähteet ja vesistöt selvitetty puutteellisesti

Savolan hankealueen kaavaehdotuksessa esitetyt selvitykset lähteistä ja vesistöistä ovat **puutteellisia ja osin lainvastaisia**. Erityisesti seuraavat puutteet ovat kriittisiä:

- Lähteiden suojeluarvoa ei ole arvioitu biologisin perustein.
- Selvitysmenetelmät eivät täytä vesilain ja metsälain edellyttämää tasoa. Hydrologiset ja biologiset indikaattorit on dokumentoitava asianmukaisesti.
- Riippumaton ja kattava maastokartoitus lähteistä ja vesistöistä puuttuu.

Viittaamme Savolan hankealueen kaavaehdotukseen ja tuomme esiin merkittäviä puutteita lähteiden ja vesistöjen selvittämisessä. Hankealueella ja sen välittömässä läheisyydessä, erityisesti voimaloiden 5 ja 2 välillä sekä Natura 2000 -alueella Kuikkasuo–Suurisuo (FI0600072, SAC), sijaitsee useita lähteitä, jotka ovat **vesilain (2:11 §)** ja **metsälain (10 §)** mukaisia **automaattisesti suojeltuja luontokohteita**.

3.1 Selvityksen objektiivisuus ja menetelmät

Lähteiden kartoitus on toteutettu hankevastaavan (Tuulikolmio Oy) toimeksiannosta Envineer Oy:llä, mikä herättää huolta selvityksen objektiivisuudesta. Riippumaton ja puolueeton kartoitus olisi ollut välttämätön, jotta suojeluarvot olisi voitu arvioida asianmukaisesti. Selvitys on toteutettu pääosin **työpöytäkartoituksena** ja vain **yhdellä maastopäivällä (21.8.2024)**, mikä ei ole riittävä lähteiden kokonaisvaltaiseen arviointiin.

3.2 Lähteiden suojeluarvon virheellinen arviointi

Kaavaselostuksessa todetaan, ettei hankealueella sijaitsevaa lähdettä voida pitää luonnontilaisena, eikä sitä näin ollen arvioitu vesilain tai luonnonsuojelulain mukaisena suojeltavana kohteena. Tämä tulkinta on virheellinen. **Pelkkä purkautumiskohdan puuttuminen tai osittainen ojitus ei poista suojeluarvoa**, mikäli biologiset indikaattorit, kuten **sirppisammal ja lähdekasvillisuus**, viittaavat lähteeseen.

Lähteiden arviointikriteerit edellyttävät **kokonaisarviota**, johon kuuluu:

- Kasvillisuuden koostumus ja indikaattorilajit
- Hydrologinen tila ja veden virtaus
- Pohjaveden pinnan taso ja vedenlaatu
- Ihmistoiminnan vaikutusaste

Näitä tekijöitä ei ole dokumentoitu riittävällä tasolla, eikä lähteitä ole kartoitettu kattavasti.

3.3 Lain velvoitteet

Lähteet ovat **vesilain (2:11 §)** ja **metsälain (10 §)** mukaisia suojeltavia luontokohteita. Näiden kohteiden hävittäminen tai heikentäminen on lain mukaan kielletty. Selvityksen puutteellisuus osoittaa, ettei **selvittämisvelvollisuutta** ole täytetty kaavoitusprosessissa asianmukaisesti.

4. Turvaetäisyyksien laiminlyönti ja sähköverkon turvallisuusohjeiden rikkominen

Lapinlahden kunnassa ei ole käyty asianmukaista keskustelua kuntalaisaloitteesta, joka toimitettiin kuntaan 2023. Tuossa kuntalaisaloitteesta vaadittiin Savolan tuulivoimakaavahankkeen osayleiskaavan valmistelun keskeyttämistä ja 3 km suojaetäisyyden määrittämistä tuulivoimalan ja asuinrakennuksen välille (jätetty kuntaan 20.3.2023, asianro 193/2023). Kun kuntalaisaloite oli kunnan valtuuston asialistalla, niin siitä ei käyty minkäänlaista keskustelua, merkittiin vain tiedoksi ja että se tullaan käsittelemään siinä vaiheessa, kun kaavoitusta käsitellään kunnassa.

Näin ei kuitenkaan menetelty käytännössä. Savolan tuulivoimaosayleiskaavoitusalueen lähiasukkaat vastustavat jyrkästi Savolan tuulivoimahanketta. Siitä osoituksena esimerkiksi, että kuntalainen keräsi sata (100) nimeä ja tuo on toimitettu Lapinlahden kuntaan. Yhteensä Savolan kuntalaisaloitteen allekirjoitti 506 henkilöä, joista 442 kuntalaista ja 64 henkilöä muualta, esim. Savolan alueella olevien kiinteistöjen omistajia, jotka eivät asu Lapinlahdella. Savolan hankealueen kaavaehdotuksessa esitetty tuulivoimaloiden sijoittelu rikkoo valtakunnallisia turvallisuusohjeita ja muodostaa merkittävän riskin sähköverkon käyttövarmuudelle. Erityisesti seuraavat puutteet ovat kriittisiä:

- Turvaetäisyyksiä ei ole noudatettu valtakunnallisten ohjeiden mukaisesti.
- Sähköverkon turvallisuusriskejä ei ole arvioitu tai perusteltu.
- Kaava ei täytä alueidenkäyttölain ja hallintolain vaatimuksia turvallisuudesta ja huolellisuudesta.

5. Aurinkovoima- ja energiavarastohankkeen kytkeminen kaavapäätökseen ilman uutta YVA-tarveharkintaa

Kunnanjohtajan vastineessa mm. todetaan, että ”aurinkovoiman mahdollinen sijoittaminen alueelle voidaan ratkaista myöhemmin muissa menettelyissä. Kunnassa ei ole vireillä sellaista asiaa, joka olisi tullut hallintolain 25 §:n mukaisesti ratkaista samalla kertaa tuulivoimaosayleiskaavasta päättämisen kanssa. Tässä yhteydessä selvitetään myös aurinkovoimahankkeen mahdolliset yhteisvaikutukset tuulivoimahankkeen kanssa.”

Vastineen kirjaus on harhaanjohtava ja virheellinen, koska kaavan valmistelun yhteydessä Savolan tuulivoimaosayleiskaavan hyväksymisen kannustimiksi, ”*ehdoksi*” liitettiin toinen, aurinkovoiman ja energiavarastoinnin hanke, josta kerrottiin aiemmin kuntapäätäjille eri tilaisuudessa ja tuntia ennen valtuuston kokousta. Kunnan ylimmän virkajohdon taholta (kunnanjohtaja ja tekninen johtaja) todettiin selvästi, että aurinkovoima ja energiavarastoinnin hanke voi toteutua vain siinä tapauksessa, jos valtuusto hyväksyy Savolan tuulivoimaosayleiskaavan. Hanketta perusteltiin taloudellisilla synergiaeduilla.

Hallintolain (434/2003) tarkoituksena on toteuttaa ja edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Kaavan valmistelun yhteydessä on unohtunut hyvän hallinnon periaatteet. Pohjois-Savon ELY-keskus on päätöksellään 30.6.2023 ratkaissut, että Lapinlahden Savolan tuulivoimahankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Siinä vaiheessa, kun myöhemmin aurinkovoiman ja energiavarastoinnin hanke liitettiin kannustimena hyväksyä Savolan tuulivoimaosayleiskaava, kaavan valmistelu olisi pitänyt keskeyttää ja pyytää Pohjois-Savon ELY-keskukselta uusi päätös YVA-menettelyn tarpeellisuudesta. Tämä olisi ollut välttämätöntä, jotta kuntapäätäjät ja myös viranomaiset voivat arvioida kokonaisvaikutuksia asianmukaisesti. Kaavaa olisi pitänyt tarkastella ympäristövaikutusten osalta kokonaisuutena, kun sen hyväksymisen kannustimiseksi liitettiin aurinkovoimahanke.

Hallintolain (434/2003) 6 §:n mukaan viranomaisen on noudatettava hyvän hallinnon periaatteita, ja 44 § edellyttää, että hallintopäätösten on oltava perusteltuja ja pohjaututtava asianmukaisiin selvityksiin. Hallintolain 24 § edellyttää, että viranomaisen on valmisteltava yhdessä sellaiset päätökset, jotka voivat vaikuttaa toisiinsa. Kaavaprosessissa tätä ei ole tehty, vaan aurinkovoima- ja energiavarastointihanke on tuotu mukaan kannustimiseksi ja ilman erillistä käsittelyä tai lausunntomenettelyä. Koska kokonaisuutta ei ole arvioitu asianmukaisesti, päätös on hallintolain 6 §:n ja 31 §:n vastainen, eikä päätös vastaa YVA-lain 3 § ja 4 §:n mukaisia tavoitteita. Edellä todetuilla perusteluilla valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä ja se on lainvastainen.

6.Suomen riistakeskuksen lausunnon laiminlyönti, sisällön merkitys ja valtuutettujen tiedonsaantioikeuden rajoittaminen

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetaan seuraavaa: ”Maankäyttö- ja rakennuslain (1.1.2000) myötä kaavoituksen ominaisuuksiin on kuulunut huolehtia siitä, että eri intressiryhmien (osallisten) mahdollisuus osallistua asioiden käsittelyyn on riittävän laajaa, oikeisiin asioihin kohdistuvaa ja oikein ajoittuvaa. Suunnitteluun osallistutetaan päättäjät, kuntalaiset ja ne intressiryhmät, joita tarkastelualueen kehittäminen erityisesti koskettaa. Osallisia ovat kaikki ne, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaava saattaa vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.”

Kaavan laadinnasta vastaavan toimielimen, kunnan teknisen lautakunnan olisi pitänyt huolehtia, että osallisilta pyydetään asianmukaiset lausunnot luonnosvaiheen ja ehdotusvaiheen kuulemisen aikana. Viranomaisten tai yksityisten tahojen tehtävänä ei ole ensisijaisesti esittää, keiltä lausunnot pyydetään. Tästä on hyvänä esimerkkinä se, että tekninen lautakunta on 4.5.2023 §:ssä 33 käsitellyt kaavaluonnosta, päättänyt pyytää lausunnot kaavaselostuksessa kohdassa 5.2. mainituilta tahoilta sekä Siilinjärven kunnalta ja Kuopion kaupungilta. Tässä kokouksessa olisi ollut mahdollista päättää, että lausunto pyydetään myös Suomen riistakeskukselta, samalla tavalla kuin päätettiin pyytää Siilinjärven kunnalta ja Kuopion kaupungilta.

Suomen riistakeskus on itsenäinen julkisoikeudellinen laitos. Se toimii MMM:n hallinnonalalla ja on osa julkista riistakonsernia. Suomen riistakeskus on viranomainen, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Riistakeskus kykenee antamaan lausunnon niistä oikeista asioista, joista sen kuuluukin antaa lausunto. **Savolan osayleiskaava on laadittu puutteellisilla tiedoilla, koska Suomen riistakeskusta ei ole kuultu, eikä pyydetty lausuntoa kaavan luonnosvaiheen ja ehdotusvaiheen nähtävänä oloaikana.** Luonnosvaiheen ja ehdotusvaiheen kuuleminen on tältä osin laiminlyöty.

Kaavan luonnosvaiheen ja ehdotusvaiheen kuulemisen yhteydessä paikalliset riistanhoitoyhdistykset ovat antaneet asiassa kielteiset lausunnot. Yhdistyksien näkemyksiä on kaavan valmistelussa vähätelty. Samalla tavalla vastineessa vähätellään Suomen riistakeskuksen lausunnon merkitystä ja asian käsittelyä valtuustossa. Vaikka riistanhoitoyhdistyksillä on hyvä kokonais käsitys alueen luonnontilasta ja eläimistöä, se ei poista sitä näkökulmaa, että myös Suomen riistakeskusta olisi pitänyt kuulla.

Sen sijaan Suomen riistakeskuksella on erittäin laaja ja kansallinen osaaminen ja tietoa riistaeläimistä, niiden lajikäyttäytymisestä ja elinoloista. Lapinlahden kunnan teknisen lautakunnan olisi pitänyt arvioida ja varmistaa, että niinkin tärkeää viranomaista kuin Suomen riistakeskusta kuullaan kaavahankkeen eri vaiheissa.

Suomessa on Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta, ”julkisuuslaki”. Julkisuuslain (621/1999) 1 §:n mukaan Suomessa on julkisuusperiaate. Julkisuuslain 1 §:n 1 mom. mukaan viranomaisten asiakirjat ovat julkisia, jollei tässä tai muussa laissa erikseen toisin säädetä.

Julkisuuslain 5 §:n 2 mom. mukaan *Viranomaisen asiakirjalla* tarkoitetaan viranomaisen hallussa olevaa asiakirjaa, jonka viranomainen tai sen palveluksessa oleva on laatinut taikka joka on toimitettu viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa.

Julkisuuslain 7 §:n 1 mom. mukaan viranomaiselle asian käsittelyä varten tai muuten sen toimialaan tai tehtäviin kuuluvassa asiassa toimitettu asiakirja tulee julkiseksi, kun viranomainen on sen saanut, jollei asiakirjan julkisuudesta taikka salassapidosta tai muusta tietojen saantia koskevasta rajoituksesta tässä tai muussa laissa säädetä.

Suomen riistakeskuksen lausunto on toimitettu Lapinlahden kunnan kirjaamoon 26.4.2025 ennen valtuuston kokousta. Asiakirja on ollut viranomaisen hallussa, ja se on toimitettu viranomaiselle julkisuuslain 5 §:n 2 mom. mukaisesti asian käsittelyä varten.

Valtuuston kokouksessa kunnanjohtaja käytti ensimmäisen puheenvuoron ennen valtuutettuja. Valtuuston kokouksessa kunnanjohtaja kertoi Valtioneuvoston budjetti riiden linjauksista koskien tuulivoimaloiden etäisyyksiin tehtävistä muutoksista. Sen sijaan kunnanjohtaja ei kertonut Suomen riistakeskuksen lausunnosta mitään, vaikka se oli hänellä tiedossa. Kunnanhallituksen puheenjohtaja ei käyttänyt kokouksessa mitään puheenvuoroa. Perustuslain 118 §:n 1 mom. mukaan virkamies vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Kuntalain (410/2015) 39 §:n 1 mom. 2 kohdan mukaan kunnanhallituksen tulee vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Asian käsittelyssä ei noudatettu näitä lakiin sisältyviä periaatteita.

Yksittäisen valtuutetun tehtävänä ei ole ensisijaisesti kertoa esim. riistakeskuksen lausunnosta. Se on kunnan ylimmän viranhaltijan ja kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävä, ottaen huomioon, että asiaa päätettäessä pohjaehdotuksena oli kunnanhallituksen esitys valtuustolle kaavaan hyväksymisestä.

Suomen perustuslaissa on säädetty sananvapaudesta ja julkisuudesta. Kyseisen lain 12 §:n 1 mom. mukaan jokaisella on sananvapaus. Sananvapauteen sisältyy oikeus ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Perustuslain 12 §:n 2 mon. mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta. Ilmeisesti valtuuston julkisessa kokouksessa haluttiin estää Suomen riistakeskuksen lausunnon julkistaminen. Valtuuston päätös on perustuslain 12 §:n 1 mom. vastainen.

Hallintolain 24 §:n mukaan, jos viranomaisessa tehtävä päätös saattaa merkittävästi vaikuttaa muun samassa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevan asian ratkaisemiseen, viranomaisen on valmisteltava asiat yhdessä ja ratkaistava samalla kertaa, jollei yhdessä käsittelemisestä aiheudu haitallista viivytystä tai jollei se ole asian laadun taikka luonteen vuoksi tarpeetonta. Hallintolain mukaisesti Suomen riistakeskuksen lausunto olisi pitänyt käsitellä valtuuston kokouksessa, koska lausunto vaikuttaa merkittävästi Savolan tuulivoimalapuistoon. **Lausuntoa ei käsitelty valtuustossa.** Päätös on hallintolain 24 §:n vastainen.

Korkein hallinto-oikeus on vuonna 2023:70 (Dnro 3444/2022) tehnyt päätöksen, jossa oli arvioitu, oliko seitsemän tuulivoimalan rakentamisen mahdollistanut yleiskaava perustunut kaavan merkittävät vaikutukset arvioiviin riittäviin ja ajantasaisiin selvityksiin sen toteuttamisen vaikutuksista susille. Pohjois-Suomen hallinto-oikeus päätöksellään 16.11.2022 (nro: 1613:2022) kumosi Utajärven kunnan valtuuston päätöksen tuulivoimakaavahankkeesta. Samaan näkemykseen tuli myös Korkein hallinto-oikeus 2023:70, kun se totesi, että hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muuteta. Ratkaisuisa todetaan mm., että kaavan luontoselvitysten riittävyys ratkaistiin kaavan hyväksymishetken perusteella. Yleiskaavan laatijan olisi tullut ennen yleiskaavan hyväksymistä ryhtyä tarpeellisiin lisäselvityksiin.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisulla on merkitystä myös Savolan tuulivoimaosayleiskaavan käsittelyssä. Ensinnäkin Suomen riistakeskuksesta olisi pitänyt pyytää lausunto sekä luonnosvaiheen että ehdotusvaiheen käsittelyn yhteydessä. Kaavoittajan olisi pitänyt tehdä lisäselvityksiä, ja olla aktiivisesti yhteydessä riistakeskukseen, jotta susitilanteesta ja reviiristä olisi ollut riittävät ja ajantasaiset tiedot ennen valtuuston kokousta ja päätöksentekoa. Tältä osin valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä.

Yleiskaavan laatijan olisi pitänyt ennen yleiskaavan hyväksymistä ryhtyä tarpeellisiin lisäselvityksiin sen varmistamiseksi, että asiassa on mahdollista luotettavasti arvioida, onko kaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden toteuttaminen sovitettavissa yhteen luonnonarvojen vaalimista koskevan yleiskaavan sisältövaatimuksen kanssa ja aiheutuuko kaavan hyväksymisestä luonnonsuojelulain 49 §:n 1 momentissa tarkoitettuja kiellettyjä vaikutuksia. **Osayleiskaava ei ole perustunut riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin.**

7. Kuntalaisten epätasa-arvoisesta kohtelusta

Maan hallitus on puolivälierän riihessä 23.4.2025 päättänyt linjauksesta, jonka mukaan ”jos tuulivoimarakentamista ohjaava yleiskaava ei sijoitu maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoimaloiden alueelle, tuulivoimala on sijoitettava vähintään kahdeksan kertaa tuulivoimalan kokonaiskorkeuden etäisyydelle olemassa olevista asuinrakennuksista ja rakentamisluvan saaneista asuinrakennuspaikoista sekä kaavassa osoitetuista asuinalueista ja asuinrakennuspaikoista”. Asian käsittely etenee lausunnoille.

Savolan kaavahankkeessa linjaus tarkoittaisi 2 km, jos valtioneuvoston linjauksesta tehdään säädös ja, jos kaava olisi myöhemmin käsittelyssä. Nyt kaava on laadittu 1,5 km etäisyydellä. Lapinlahden kunnassa on vireillä kaksi (2) muuta tuulivoimaosayleiskaavaa. Mikäli näihin kahteen muuhun vireillä oleviin kaavoihin hyväksytään asutuksen etäisyydeksi tuulivoimalasta 2 km, asetetaan kuntalaiset täysin eriarvoiseen asemaan. **Kaikki kolme (3) osayleiskaavahanketta olisi pitänyt käsitellä yhtä aikaa, kuten alun perin oli tarkoitus ja, jolla olisi turvattu yhdenvertainen kohtelu kuntalaisten ja maanomistajien suuntaan.**

Perustuslain 6 §:n mukaista yhdenvertaisuusperiaatetta ei ole huomioitu eikä hallintolain 6 §:n mukaista oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun vaatimusta.

Asumisterveysasetuksesta (545/2015) ja em. asetuksen kunnan terveydensuojeluviranomaisen käytäntöön soveltamisesta sanotaan seuraavaa: ”*Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut terveydensuojelulain nojalla asetuksen (545/2015) asunnon tai muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista. Terveydellisillä olosuhteilla tarkoitetaan asunnon tai muun oleskelutilan fysikaalisia (esim. lämpötila, kosteus, ilmanvaihto, melu), kemiallisia (esim. hiilidioksidit, häkä, formaldehydi) ja biologisia (esim. mikrobikasvustot) olosuhteita, jotka asunnon tai muun oleskelutilan tulee täyttää soveltuakseen tarkoitukseensa. Vaikka asumisterveysasetus ei koske haja-asutusaluetta, kaavaa laadittaessa olisi pitänyt kuntalaisten tasa-arvoisen kohtelun takia pitänyt ottaa huomioon tarkemmin meluun liittyvät näkökohdat.*

Lapinlahden kunnan voimassa oleva Hallintosääntö 25 § määrää kunnanhallituksen tehtävästä ja toimivallasta siten, että kunnanhallitus vastaa hyvinvoinnin edistämisestä. Kaikkia lapinlahtelaisia on kohdeltava yhdenvertaisesti. Savolan tuulivoimaosayleiskaava asettaa kuntalaiset eriarvoiseen asemaan.

8. Kunnanhallituksen jäsenen Ossi Martikaisen esteellisyys

Hallintolain 27 §:n 1 momentin mukaan esteellinen henkilö ei saa osallistua kaava-asian käsittelyyn (käsittelykielto) eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä (läsnäolokiello). Käsittelykielto koskee kaikkia kaava-asian vaiheita (valmistelu, päätöksenteko, täytäntöönpano). Käsittelyllä tarkoitetaan kaikkia sellaisia toimia, jotka voivat jollakin tavoin vaikuttaa asiassa tehtävän päätöksen sisältöön. Kaavoitus perustuu vuorovaikutteiseen suunnitteluun, jossa sovitaan yhteen erilaisia maankäyttöön liittyviä intressejä. Kaavoituksen erityispiirteiden vuoksi esteellisuuden vaikutus ulottuu lähtökohtaisesti koko kaavaratkaisuun. Esteellisyys voi syntyä kaavoituksen eri vaiheissa. Esteellisen henkilön ei tule osallistua mihinkään kaava-asian käsittelyvaiheeseen. Tämä koskee jo kaavasunnittelun alkuvaihetta, mm. päätöstä tiedottaa tuulivoimakaava-asian vireilletulosta sekä osallistumis- ja arviointisuunnitelman hyväksymistä ja laittamista yleisesti nähtäville. Esteellisyys voi syntyä myös kaavoitusaloitetta käsiteltäessä ja päätettäessä kaavoituksen käynnistämisestä (Lähde: Suomen kuntaliitto, Tuulivoimamenettelyt kunnassa, Helsinki 2023).

Hallinto-oikeuden tulisi tutkia, onko valtuusto päätös syntynyt virheellisessä järjestyksessä, koska Ossi Martikainen oli läsnä ja päättämässä 19.12.2022 §:ssä 226 (yhteisöjäävi), kun kunnanhallitus päätti hyväksyä Tuulikolmion kaavoitusaloitteen osayleiskaavan laatimiseksi Lapinlahden Savolan tuulivoimapuiston suunnittelualueelle. Kyseinen päätös tarkoittaa sitä, että tällä päätöksellä hyväksyttiin kaavoitusaloite ja käynnistettiin kaavoitus Savolan alueelle.

9. Valtuuston puheenjohtajan Minna Rissanen esteellisyys

Hallinto-oikeuden tulisi tutkia, onko valtuuston päätös syntynyt virheellisessä järjestyksessä, koska valtuuston puheenjohtaja Minna Rissanen oli läsnä kunnanhallituksen kokouksessa 14.4.2025 §:ssä 77 (yhteisöjäävi), kun päätettiin kaavaehdotuksen hyväksymisestä. Kyseisenä ajankohtana Minna Rissanen oli Savon Energiaholding Oy:n hallintoneuvoston jäsen. Toisin kuin kunnanjohtajan vastineessa todetaan, sillä ei ole merkitystä oliko Rissasella äänioikeutta ja käyttikö Rissanen hallituksen kokouksessa puheenvuoron vai eikö hän käyttänyt. Kunnallisissa toimielimissä tehdään myös päätöksiä, joissa asian esittelyn jälkeen ei käytetä ainuttakaan puheenvuoroa sen jälkeen, kun kokouksen puheenjohtaja avaa asian keskustelun ja käsittelyn. Jos esimerkiksi puheenvuoroja ei käytetä ollenkaan kokouksessa, puheenjohtaja toteaa päätökseksi tulleen esittelijän ehdotuksen.

Vakiintunut käytäntö on se, että kaikki esteelliset henkilöt poistuvat esimerkiksi kunnanhallituksen kokouksesta riippumatta siitä, mikä heidän asemansa on kunnanhallituksen kokouksessa.

10. Osayleiskaavan selostuksen täydentämiseen

Savolan osayleiskaavan valmistelussa on ilmennyt vakava hallintoprosessin puute liittyen lepakkoselvityksiin. Kuntalainen kyseenalaisti Tuulikolmien selvityksen riittävyyden ja toimitti asiasta viestin tekniselle johtajalle ennen teknisen lautakunnan kokousta 19.3.2025 (§ 22). Tekninen johtaja lisäsi tämän jälkeen kaavaselostukseen noin yhden A4-sivun verran uutta tekstiä lepakoista, mutta **muutettu selostus ei ollut mukana kokouksen esityslistassa**, vaan vain pöytäkirjan liitteenä.

Käytännössä lepakkoselvitystä ei tehty laadullisesti sillä tavalla, kuin se ohjeistuksen mukaan täytyy tehdä. Se, että lisätään tekstiä kaavaselostukseen juuri ennen teknisen lautakunnan kokousta, ei poista sitä tosiasiaa, että lepakkoselvitys Savolan alueella on tehty vastoin ohjeistusta.

Tämä menettely on vastoin:

- Hallintolain 2 §: hyvän hallinnon periaatteet edellyttävät objektiivista ja huolellista valmistelua.
- Perustuslain 118 §: esittelijä vastaa sekä omasta toiminnastaan että siitä, mitä hänen esittelystään päätetään.
- Hallintolain 44 §: päätösten tulee perustua asianmukaisiin selvityksiin ja olla perusteltuja.

Tekninen lautakunta ei saanut tosiasiallista mahdollisuutta käsitellä lepakkoselvityksen epäkohtia, eikä lautakunnan jäsenillä ollut mahdollisuutta tehdä esimerkiksi pöydälle jättöehdotusta. Tämä heikentää päätöksenteon laillisuutta ja osoittaa, että kunnan valtuuston päätöksen 28.4.2025 § 18 valmistelu on ollut virheellinen.